

از واکنش‌ها به حذف تصویر دختران تا حقیقت ماجرا

تهران (پانا) - با آغاز سال تحصیلی و توزیع کتاب درسی، مثل روال هر سال، برخی تغییرات ایجاد شده در کتاب‌ها در فضای مجازی دست به دست می‌شود. امسال هم با گذشت چند روز از آغاز سال تحصیلی، این اتفاق افتاده و حذف تصویر کتاب قرآن از یک صفحه کتاب فارسی اول دبستان و حذف تصویر دختران از روی جلد کتاب ریاضی سوم دبستان خبرساز شده است.

انتشار تصاویری از حذف دختران از روی جلد یک کتاب درسی مقطع دبستان در ایران انتقادات گسترده‌ای را در شبکه‌های اجتماعی برانگیخته است. در تصویر روی جلد کتاب ریاضی سوم دبستان یک صحنه نقاشی از حضور پسران پای درخت دیده می‌شود. مقایسه این روی جلد با تصویر روی جلد سال قبل از آن نشان می‌دهد دختران از صحنه حذف شده‌اند.

مراجعه به اصل کتب درسی منتشره و تطبیق نسخه‌های آنان در دو سال تحصیلی ۹۸ و ۹۹ بیانگر آن است که روی جلد تغییر کرده است. منتقدان می‌گویند حذف تصویر نشانه‌های از تبعیض جنسیتی ساختاری علیه زنان و تمایل به حذف آنان از صحنه‌های اجتماعی است. همچنین حضور پررنگ مناسک مذهبی در کتاب‌های درسی منتشره، مانند آموزش ریاضی با تصاویر با تصاویر «لا» و «را»؛ به اعتراضات پیرامون «آموزش ایدئولوژیک کودکان» دامن زده است.

وزارت آموزش و پرورش در واکنش به این موضوع گفته است دلیل حذف تصویر دختران «شلوغی تصویر» بوده است و دختران حذف شده‌اند تا روی جلد «خلوت» تر شود.

سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی این وزارتخانه که وظیفه تالیف کتب درسی را برعهده دارد در اطلاعیه‌های «آموزش» در روز پنجشنبه ۲۰ شهریور گفت: «از آنجا که تصویر قبلی بسیار شلوغ بود و تعداد مفاهیم ریاضی مطرح شده در آن تصویر بسیار زیاد بود، پیشنهاد دوستانی که از منظرهای هنری، زیبا شناسی و روانشناسی بخش‌های مختلف کتاب را بررسی می‌کنند بر این بوده است که تصویر خلوت‌تر شود.»

ماموریت وزیر آموزش و پرورش به سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

همچنین محسن حاجی میرزایی وزیر آموزش و پرورش نیز درباره موضوع حذف تصویر دختران از روی جلد کتاب درسی دانش‌آموزان توضیحاتی داد. وی در پیام توئیتری خود نوشت: «تغییرات در کتاب‌های درسی همه ساله براساس ارزیابی و از سوی مولفین انجام می‌شود. به رئیس سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی ماموریت دادم تغییرات در شکل و محتوای کتاب‌های درسی را با حساسیت کامل رصد، اصلاح و گزارش نماید. به دغدغه‌های مردم اهمیت می‌دهم دختران میهن شایسته احترام‌اند.»

پرهیز از افراط و تفریط در تولید محتوای جنسیتی

همچنین حسن ملکی معاون وزیر و رئیس سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی درباره انتقاد برخی نسبت به حذف تصویر دختران از جلد کتاب ریاضی سوم دبستان اظهار کرده است: «از نظر کارشناسان مربوطه شلوغی روی جلد کتاب ریاضی سوم دبستان از زیبایی تصویر کاسته و باعث شده است که این تصویر از منظر زیبایی نامطلوب جلوه کند، به همین دلیل بخش تصاویر دختران و برخی از مفاهیم ریاضی به منظور ساده‌تر شدن تصویر از جلد کتاب حذف شد.»

رئیس سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی ادامه داده است: «این سازمان با نگاه متعادل به دختر و پسر و پرهیز از افراط و تفریط نسبت به تولید محتوای کتاب‌های درسی اقدام می‌کند. در سازمان اعتقاد بر آن است که زن و مرد از نظر انسانی هیچ تفاوتی با یکدیگر ندارند و هیچ نگاه خاصی در این رابطه در موضوع حذف دختران از تصویر روی جلد نبوده است.»

تغییرات کتب درسی از منظر یک نماینده مجلس دانش‌آموزی

در این باب الهه اربابی نماینده استان سیستان و بلوچستان در مجلس دانش‌آموزی کشور و مشاور مدیرکل آموزش و پرورش استان نیز در این باره به پانا گفت: «فکر نمی‌کنم حذف تصویر دختران از کتاب درسی دلیل تبعیض جنسیتی داشته باشد قطعاً دلایل سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی در این باره نیز شفاف خواهد بود.»

مشاور مدیرکل آموزش و پرورش استان سیستان و بلوچستان درباره اهمیت دادن به فعالیت دختران و افزایش نقش دختران در فعالیت‌های مجلس دانش‌آموزی گفت: «در این باره در مجلس دانش‌آموزی هیچ تبعیضی احساس نکردم همیشه فرصت برای دختران فراهم شده تا بیان مسئله داشته باشند و به عنوان یک دختر تاکنون توانستم دغدغه‌های اجتماعی خود را با مسئولان مطرح کنم.»

اربابی ادامه داد: «درست است که پسران در برخی از مسائل می‌توانند نقش بهتری ایفا کنند اما باید بتوانیم هم پسران و هم دختران را با حقوق زنان بیشتر آشنا کنیم.»

اما باید دید ماجرا چیست؟ سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی که درصدد تغییر تصویر روی جلد یکی از کتب درسی بوده، اقدام به حذف تصویر دختران کرده است، و البته این موضوع بدون داشتن سوءنیت اتفاق افتاده است.

این در حالی است که کتاب‌هایی مانند علوم تجربی، فارسی، آموزش قرآن، مطالعات اجتماعی و هدیه‌های آسمان در پایه‌های دوم و سوم دبستان تصویر دختر را بر روی جلد خود دارد. مطمئناً باید نگاه متوازنی به کتب درسی داشت و فقط یک کتاب را ملاک قرار نداد، این کتب نمونه‌هایی از کتب درسی است که به بحث دختران نیز پرداخته است.

باید در نظر داشت وزارت آموزش و پرورش بزرگترین وزارتخانه کشور است که با ۴۰ میلیون مخاطب سروکار دارد؛ این وزارتخانه با داشتن حدود ۱۵ میلیون دانش‌آموز در ۱۱۰ هزار مدرسه، یک میلیون فرهنگی و تولید حدود ۲۰۰ عنوان کتاب درسی از سوی سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی گستردگی و تنوع بالایی دارد لذا بروز تصمیماتی که با برخی از نظرات و سلايق هم خوانی نداشته باشد باعث از این قبیل اتفاقات می‌شود که امری طبیعی است و نباید به این حجمه‌ها دامن زد.

تمام سعی و تلاش این وزارتخانه بزرگ به ویژه شخص وزیر آموزش و پرورش در جهت اعتلای اهداف نظام تعلیم و تربیت تمام ساحتی دانش‌آموزان است.